

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 9Co/83/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8111200501
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 12. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Milan Šebeň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8111200501.3

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcu: PhDr. N. S., nar. XX.X.XXXX, bytom C. T. D., D. XXX/XX, štátny občan SR, právne zastúpeného spoločnosťou KUCHÁR ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA s.r.o., so sídlom Tkáčska 3, Prešov 080 01, proti žalovanému: Ing. N. G., nar. XX.X.XXXX, bytom F., I. T. X/XX, štátny občan SR, právne zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Krnáčom, so sídlom v Žiline, Vojtecha Tvrdého 793/21, o ochrane osobnosti, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 14C/362/2008-219 zo dňa 12.10.2012,

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom zamietol žalobu v znení upresnenom dňa 28.6.2011 a 11.9.2012, podľa ktorého „žalovaný je povinný v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku sa písomne ospravedlniť žalobcovi za to, že na verejnej tlačovej konferencii Slovenskej národnej strany, konanej dňa 22.12.2005 v Bratislave, zvolenej na tému: „Zverejnenie dôkazov, chronológie a zložiek nasadených na sledovanie a diskreditáciu opozičného politika - predsedu SNS, N. G.“, za prítomnosti píšucich reportérov, kamier a zvukových záznamov ich zariadení, zverejnil meno a priezvisko žalobcu, porušil zásadu prezumpcie jeho neviny a prezentoval nepravdivé informácie o ňom, ktoré následne prevzali mienkotvorné média a šírili ich ďalej ako pravdivé. Zverejnením mena a priezviska a nepravdivých informácií o PhDr. N. S. nezákonne zasiahol do jeho práv na ochranu osobnosti, najmä ľudskej cti a dôstojnosti, súkromia a mena. Informácie o ňom zverejnil bez toho, aby mal dôkazy o ich pravdivosti alebo hodnovernosti. Ospravedlnenie v znení: „Ing. N. G. sa ospravedľuje PhDr. N. S. za to, že na verejnej konferencii Slovenskej národnej strany, konanej dňa 22.12.2005 v Bratislave, zvolanej na tému: „Zverejnenie dôkazov, chronológie a zložiek nasadených na sledovanie a diskreditáciu opozičného politika - predsedu SNS, N. G.“ za prítomnosti píšucich reportérov, kamier a zvukových záznamov ich zariadení, bez súhlasu PhDr. N. S., zverejnil jeho meno a priezvisko, porušil zásadu prezumpcie jeho neviny a prezentoval nepravdivé informácie o ňom, ktoré následne prevzali mienkotvorné média a šírili ich ďalej ako pravdivé. Zverejnením mena a priezviska a nepravdivých informácií o PhDr. N. S. nezákonne zasiahol do jeho práva na ochranu osobnosti, najmä ľudskej cti a dôstojnosti, súkromia a mena. Informácie o ňom zverejnil bez toho, aby mal dôkazy o ich pravdivosti alebo hodnovernosti“, je žalovaný doručiť na vedomie: Televízii TA3 - spoločnosti C.E.N. s.r.o., Gagarinova 12, P.O.BOX 31, 820 15 Bratislava, IČO: 35 780 886, spoločnosť zapísaná v obchodnom registri OS Bratislava I, Oddiel: Sro, vložka číslo 21029/B, Tlačovej agentúre SITA - spoločnosť SITA, Slovenská tlačová agentúra a.s., Mýtna 15, 811 07 Bratislava, IČO: 35 745 274, spoločnosť zapísaná v Obchodnom registri OS Bratislava I, Oddiel: Sa, vložka číslo 1728/B a Televízii Markíza - spoločnosti MARKÍZA SLOVAKIA, spol. s r.o., ul. Bratislavská 1/A, 843 56 Bratislava - Záhorská Bystrica, IČO: 31 444 873, spoločnosť zapísaná v obchodnom registri OS Bratislava I, Oddiel: Sro, vložka číslo 12330/B, so žiadosťou o jeho zverejnenie, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prípade, že Televízia TA3 - spoločnosti C.E.N. s.r.o., Gagarinova 12, P.O.BOX 31, 820 15 Bratislava, IČO: 35 780 886, spoločnosť zapísaná v obchodnom registri OS

Bratislava I, Oddiel: Sro, vložka číslo 21029/B, Tlačová agentúra SITA - spoločnosť SITA, Slovenská tlačová agentúra a.s., Mýtna 15, 811 07 Bratislava, IČO: 35 745 274, spoločnosť zapísaná v Obchodnom registri OS Bratislava I, Oddiel: Sa, vložka číslo 1728/B a Televízia Markíza - spoločnosti MARKÍZA SLOVAKIA, spol. s r.o., ul. Bratislavská 1/A, 843 56 Bratislava - Záhorská Bystrica, IČO: 31 444 873, spoločnosť zapísaná v obchodnom registri OS Bratislava I, Oddiel: Sro, vložka číslo 12330/B, neuvěřnia ospravedlnenie žalovaného do jedného mesiaca od právoplatnosti rozsudku, žalobca je oprávnený na náklady žalovaného uverejniť ospravedlnenie žalovaného v dvoch televíziách vybraných žalobcom a v dvoch denníkoch vybraných žalobcom, vo forme inzercie.

Po vykonanom dokazovaní vzal za preukázané, že dňa 22.12.2005 sa uskutočnila tlačová beseda Slovenskej národnej strany, na ktorej sa žalovaný vyjadroval o snahe polície o jeho diskreditáciu a o tíme, ktorý bol a tento účel vytvorený. V rámci svojich tvrdení uviedol aj to, že „tento tím bol nedávno posilnený o N. S., ktorého osobne riadi N. D. a viceprezident PZ SR N. G.. S. je stíhaný pre trestný čin zneužívania právomocí verejného činiteľa a bol preto vo väzbe 8 mesiacov. S. má jedinou úlohu - dostať za každú cenu G., potom bude omilostený a povýšený“. Výroky žalovaného boli medializované, uverejnila ich Slovenská tlačová agentúra SITA, Televízia TA3 a Televízia Markíza. Zo spisu Okresného súdu Prešov 15C/197/2008 bolo zistené, že žaloba totožného žalobcu voči televízii TA3 - spoločnosť C.N.E. s.r.o. o ochranu osobnosti za zverejnenie totožnej správy, bola zamietnutá pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie. Zo spisu 9C/121/2008 bolo zistené, že žaloba podaná voči žalovanej SITA - Slovenská tlačová agentúra a.s., od ktorej žalobca požadoval ospravedlnenie za vydanú správu, bolo prvostupňovým súdom čiastočne vyhovelé, keď súd uložil žalovanej povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi a ospravedlnenie doručiť na vedomie Televízii TA3 a Televízii Markíza so žiadosťou o zverejnenie a Ing. N. G.. Súd žalobe nevyhovol v časti náhrady nemajetkovej ujmy. Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 19.4.2012 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa z dôvodu nepresne formulovaného petitu žaloby, jeho neurčitosti, nedostatku konkretizácie skutočností, ktorými malo dôjsť k zásahu do osobnosti žalobcu. Nepostačuje individualizácia v dôvodoch súdneho rozhodnutia, v tomto smere nemá mať žaloba nedostatky. Výrok navrhovaného rozhodnutia musí zodpovedať individualizácii zásahu, v čom by malo byť dané ospravedlnenie a musí byť zrejmé, akého pochybenia sa žalovaná osoba dopustila. Súd na pojednávaní dňa 31.5.2012 upozornil žalobcu na toto rozhodnutie Krajského súdu v Prešove pre formálne nedostatky petitu žaloby, no žalobca na petite žaloby zotrval. Konanie o ochrane osobnosti je návrhovým konaním, ktorého procesný nárok je vymedzený jeho predmetom (petitom) žaloby a základom (právne relevantnými skutočnosťami, na ktorých je petit založený). Podstatou je presná formulácia petitu žaloby tak, aby z neho bolo zjavné, čoho sa navrhovateľ domáha, čo však neznamená, že navrhovateľ

je povinný urobiť návrh znenia výroku, ktorý sudca len prevezme do výroku rozsudku. Výrok dožadujúci sa morálnej satisfakcie, ospravedlnenia musí byť dostatočne určitý a musí byť z neho zrejmé, akým konaním konkrétne došlo k zásahu do osobnosti žalobcu. Nepostačuje len individualizácia v dôvodoch žaloby, od toho sa následne odvíja výrok rozhodnutia, ktorý ukladá odstránenie protiprávnych zásahov, respektíve za protiprávne zásahy ukladá povinnosť ospravedlniť sa. V žalobách, ktorými sa žalobcovia domáhajú uloženia povinnosti odstrániť vzniknutý stav, musí byť presne formulovaný žalobný návrh čo do povinnosti, ktorá má byť žalovanému uložená, i do lehoty, v ktorej má dôjsť k splneniu povinnosti. Ak je potom ukladaná povinnosť spojená s nutnou spoluprácou ďalšieho subjektu (fyzickej osoby, prípade právnickej osoby), treba si vopred zabezpečiť ich súčinnosť na splnenie tejto povinnosti. Na rozdiel napríklad od tlačovej opravy, neukladá totiž právny predpis povinnosť uverejniť vyhlásenie, správu v rozhlase, televízii a podobne. Žalobca nepreukázal, že v prípade vyhovenia žalobe je nejaké médium ochotne ospravedlnenie zverejniť, čím by bol rozsudok nevykonateľný. Súd vychádzajúc z týchto zásad upozornil žalobcu na neurčitosť žalobného petitu a dal mu do pozornosti rozhodnutie krajského súdu v súvisiacom konaní 9C/121/2008, v ktorom sa žalobca domáhal svojho práva na ochranu osobnosti na rovnakom skutkovom základe voči inému porušovateľovi a krajský súd zaujal stanovisko, že petit žaloby je formulovaný nepresne a neindividualizuje zásahy do práva na ochranu osobnosti žalobcu. Žalobca petit žaloby upravil (posledná verzia petitu bola prednesená na poslednom pojednávaní pred vyhlásením súdneho rozhodnutia), avšak ani upravená formulácia petitu žaloby nespĺňa náležitosti konkretizácie skutočností, ktorými malo dôjsť k zásahu do osobnosti žalobcu. Aj keď je nepochybné, že žalovaný na tlačovej besede 22.12.2005 uverejnil meno a priezvisko osoby žalobcu aj s údajmi týkajúcimi sa zaradenia žalobcu do tímu polície s cieľom zdiskreditovať stranu SNS a jej predsedu a žalovaný tieto informácie s odstupom času preukázať nevie, by viedli súd k záveru o neoprávnenosti zásahu do práva žalobcu na ochranu mena a cti, avšak bez existencie spôsobilého petitu to nepostačuje. Žalobca v upravenom petite požaduje ospravedlnenie od žalovaného, že bez jeho súhlasu zverejnil

meno a priezvisko, porušil zásadu prezumpcie jeho neviny a prezentoval nepriaznivé informácie o ňom, ktoré následne prevzali mienkotvorné médiá a šírili ich ďalej ako pravdivé. Zverejnením mena a priezviska a nepravdivých informácií o žalobcovi nezákonne zasial do jeho práv na ochranu osobnosti, najmä ľudskej cti a dôstojnosti, súkromia a mena a informácie o ňom zverejnil bez toho, aby mal dôkazy o ich pravdivosti alebo hodnovernosti. Vo výroku ospravedlnenia absentuje konkretizácia a individualizácia neoprávnených zásahov, ktoré zasiahli do osobnostného práva žalobcu, napríklad ktorý výrok žalovaného porušil prezumpciu neviny žalobcu. Je potrebné mať na zreteli, že konanie o ochranu osobnosti fyzickej osoby je konanie návrhovým a žalobca bol v konaní kvalifikovane právne zastúpený advokátom. Poučovacia a usmerňovacia povinnosť súdu má svoje limity a povinnosťou súdu je zachovávať rovnosť procesných strán, aby nedošlo k pochybnostiam o nestrannosti a nezáujatosti súdu. Súd preto žalobu zamietol pre neurčitosť a nevykonateľnosť petitu a ďalej sa skutkovými okolnosťami nezaoberal.

Ďalším výrokom rozsudku bol oznámené účastníkom, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, v lehote 30 dní.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Alternatívne navrhol napadnutý rozsudok zrušiť (správne zmeniť) a žalobe vyhovieť alebo rozsudok zrušiť a vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Ako dôvod uviedol, že súd si vykonaným dokazovaním zabezpečil dostatok dôkazov k tomu, aby vyvodil správny skutkový záver. Súd tento aj správne posúdil vo vzťahu k tomu, že žalovaný vedome zasial do osobnostných práv žalobcu chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka. Žalobca sa nestotožnil s názorom súdu, že petit žaloby nespĺňa náležitosti konkretizácie skutočnosti, ktorými malo dôjsť k zásahu do ochrany osobnosti žalobcu, pričom toto konštatovanie bolo dôvodom zamietnutia žaloby. V tejto súvislosti poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 14Co/31/2010 zo dňa 24.2.2011 v konaní o ochrane osobnosti proti žalovanému Ecopress a.s. Bratislava. Išlo o obdobne formulovaný petit žaloby, pričom nebol neakceptovaný súdom ako petit, ktorý nespĺňa náležitosti konkretizácie skutočnosti, ktorými malo dôjsť k zásahu do ochrany osobnosti žalobcu. Žalobca v ňom uspel, pričom mu bolo priznané ospravedlnenie, nemajetková ujma a náhrada trov obhajoby. Je nesporné, že informácie prezentované žalovaným, hlboko zasiahli do osobnostných práv žalobcu. Žalovaný nezákonne zasial do práv na ochranu osobnosti žalobcu tým, že nedovolené zverejnil meno a priezvisko žalobcu, porušil prezumpciu neviny žalobcu tým, že uviedol: „S. je stíhaný pre trestný čin zneužívania právomocí verejného činiteľa a bol preto vo väzbe 8 mesiacov“. Žalovaný zverejnil nepravdivé tvrdenia o žalovanom (zrejme žalobcovi), konkrétne: Tento tým bol nedávno posilnený o N. S., ktorého osobne riadi N. D. a viceprezident PZ SR N. G.“. „S. má jedinou úlohu - dostať za každú cenu G., potom bude omilostený a povýšený“. V ďalšom texte odvolania sa žalobca venoval dôvodom, na základe ktorých došlo k naplneniu zásahu do práv na ochranu jeho osobnosti. Žalobca je toho názoru, že prezentácia nepravdivých informácií o jeho osobe ako informácií „zaručene pravdivých“, v tej súvislosti aj zverejnenie mena a priezviska žalobcu, ako aj poskytnutie informácií o jeho väzobnom trestnom stíhaní, formou za tým účelom zvolanej verejnej tlačovej konferencie, to celé za prítomnosti píšucich reportérov, kamier a zvukových záznamov ich zariadení a následná rozsiahla medializácia prezentovaných informácií masovými a mienkotvornými médiami, je zásadným zásahom do osobnostných práv a prezumpcie neviny žalobcu. Fakt, že tento hrubý zásah sa uskutočnil v spojitosti s informáciami o „cielenej kompromitácii politikov a s tým spojených logicky verejnosťou vnímaných ako nezákonných praktikách a zásahoch do ich práv a súkromia“, ktoré sú spoločnosťou vnímané ako veľmi „citlivá a strážená“ téma, podstatne znásobuje nebezpečnosť a závažnosť konania žalovaného. Vzhľadom na uvedené je žalobca toho názoru, že priznanie ospravedlnenia, peňažného zadostučinenia žalobcovi v požadovanej výške a náhrada trov konania sú v predmetnom prípade dôvodné.

Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť. Je toho názoru, že odvolanie žalobcu nemá náležitosti podľa § 205 ods. 1, 2 O. s. p. a preto navrhol, aby súd ho odmietol. V prípade, že odvolací súd dospeje k záveru, že podané odvolanie spĺňa náležitosti zákona, uviedol, že nie je dôvod na to, aby dospel k zmene o zrušení predmetného rozsudku. Rozsudok, ani odvolanie, nespĺňa možnosti preskúmania zo žiadneho z odvolacích dôvodov. V plnom rozsahu sa stotožňuje s dôvodmi, ktorými súd zamietol návrh v dôsledku neurčitosti petitu návrhu. Okrem toho žalovaný považuje petit za neurčitý, aj z týchto dôvodov: zmeneným petitom žalobca navrhoval, aby sa žalovaný písomne ospravedlnil, pričom však neuvádza konkrétny spôsob, akým sa má písomné ospravedlnenie realizovať a teda petit je v tejto časti nerealizovateľný. Zmeneným petitom

žalobca navrhol, aby žalobca doručil na vedomie ospravedlnenie Televízii TA3 a Tlačovej agentúre SITA do 3 dní so žiadosťou o zverejnenie, pričom v prípade, ak tieto do 30 dní ospravedlnenie neodvysielajú, je oprávnený požiadať o odvysielanie žalobca vo forme inzercie na náklady žalovaného (pričom nie je špecifikovaný spôsob náhrady týchto nákladov), a to v 2 vybraných televíziách a 2 vybraných denníkoch, pričom nie sú špecifikované ďalšie podmienky zverejnenia, ako aj umiestnenia ospravedlnenia ani inzercie, veľkosť, trvanie, čas, periodicita opakovania. Požadovaný petit je nerealizovateľný, nakoľko Televízia TA3, ani agentúra SITA, nemá na základe žiadneho právneho predpisu povinnosť zverejniť ospravedlnenie, pričom rovnako nie je nešpecifikované, akým spôsobom má byť ospravedlnenie zverejnené, a to veľkosť, trvanie, čas, umiestnenie, periodicita, spôsob zverejnenia a podobne. V tejto súvislosti poukázal žalovaný na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 21.5.2003 sp. zn. 28Cdo20012162/2002, ako aj Zborník stanovisk Najvyššieho súdu ČSFR, zväzok III. stranu 212, 213. Žalovaný je ďalej toho názoru, že medzi povinnosťou, ktorá má byť uložená žalovanému a náhradným splnením zo strany žalobcu, nie je proporcionalita. Žalovaný je povinný zverejniť ospravedlnenie v televízii TA3 a prostredníctvom Tlačovej agentúry SITA, žalobca by mal právo uverejniť ospravedlnenie viacerými spôsobmi ako žalovaný - prostredníctvom 2 televízií a 2 denníkov, čo je neadekvátne a taktiež neodôvodnené. V prípade realizácie petitu žiadaným spôsobom dôjde k ďalšiemu zásahu do práva na ochranu osobnosti, nakoľko v dôsledku skutočnosti, že k zásahu došlo v decembri 2005, môže opätovné zverejnenie informácií a ospravedlnenia opätovne zasiahnuť do práva žalobcu na ochranu osobnosti. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Krajského súdu v Ostrave zo dňa 15.4.1997 sp. zn. 23C3/97. Žalovaný ďalej označil nároky žalobcu za neuplatniteľné, pretože by znamenali ďalší zásah do práv žalobcu, za neadekvátne zásahu spôsobeného žalovaným a povinnosťami požadovaných žalovaným v rozsudku a za neurčité, keďže nie je možné na ich základe riadne plniť. V prípade žiadaného zadosťučinenia žalobca bližšie nezdôvodnil jeho výšku o dôvod, nepreukázal jednotlivé následky a ani neuviedol, prečo sa domnieva, že práve zásah žalovaného spôsobil ujmu vyčíslenú týmito zadosťučinením. Táto suma nie je za žiadnych okolností, vzhľadom na zásah a okolnosti, a na to, že žalobca nepreukázal, že k dôsledkom došlo výlučne žalovaným a nie inými osobami, ktoré nežaluje, adekvátne. Návrh bol podaný dňa 19.12.2008, t. j. 3 dni pred uplynutím 3 ročnej premĺčacej lehoty na uplatnenie nemajetkovej ujmy, a teda dôvodom podania pravdepodobne nie je snaha o nápravu dôsledkov zásahu do práva na ochranu osobnosti (nakoľko tieto žalobca bezprostredne po zásahu vôbec neriešil), ale výlučne k získaniu nemalej sumy ako nemajetkovej ujmy od rôznych subjektov. Takéto správanie predstavuje konanie v rozpore s dobrými mravmi a teda mu nemožno priznať právnu ochranu.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok bez zopakovania či dopĺňovania dokazovania v rozsahu upravenom v § 213 ods. 3, 4, 5 O. s. p., v dôsledku čoho je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1 O. s. p.). Táto skutočnosť však nebráni odvolaciemu súdu v inom právnom posúdení zistených skutočností. Pri preskúmaní napadnutého rozsudku bol odvolací súd viazaný dôvodmi podaného odvolania do tej miery, že nebol oprávnený tento rozsudok preskúmať z iných dôvodov, než ktoré boli výslovne uvedené v podanom odvolaní. Výnimkou by mohli byť len vady konania, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 1,3 O. s. p.). Po takomto preskúmaní napadnutého rozsudku dospel odvolací súd k záveru, že nie sú splnené podmienky ani pre potvrdenie, ani pre zmenu napadnutého rozsudku.

Prvostupňový súd zamietol žalobu v podstate z dôvodu nedostatočnej konkretizácie žalobného petitu, keď v navrhovanom výroku ospravedlnenia „absentuje konkretizácia a individualizácia neoprávnených zásahov, ktoré zasiahli do osobnostného práva žalobcu, napríklad, ktorý výrok žalovaného porušil prezumpciu nevinu žalobcu“.

V zmysle § 79 ods. 1 O.s.p. návrh na začatie súdneho konania má okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 42 ods. 3 O.s.p. obsahovať, okrem iného, pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, ktorých sa navrhovateľ dovoľáva a musí byť z neho zrejmé, čoho sa navrhovateľ domáha.

Vo veciach, v ktorých možno konanie začať iba na návrh, je súd zásadne viazaný návrhom na začatie konania. O ničom inom rozhodovať nemôže. Prisúdiť viac, než čoho sa návrhom domáha žalobca, môže len tam, kde to zákon výslovne pripúšťa (§ 153 ods. 2 O.s.p.).

Konanie o ochrane osobnosti je návrhové konanie, ktorého presný nárok je vymedzený jeho predmetom (tzv. petitom žaloby) a základom (t. j. právne relevantnými skutočnosťami, na ktorých je petit založený). Jeho presná formulácia má byť obsiahnutá len v tej časti žaloby, ktorá sa nazýva žalobný petit, t. j., čoho sa žaloba domáha (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 4/1999). Najvyšší súd SR si v tomto rozsudku osvojil aj tú časť dovolania, podľa ktorého „žalobca považuje za nelogické, aby sa domáhal ochrany osobnosti takým spôsobom, že v rámci prípadného ospravedlňovania, žalovaný by mal byť zaviazaný opätovne uverejniť ... doslovne všetky výroky, ktorými zasiahol do integrity jeho osobnosti, a v závere by mu mal za to ospravedlniť.“

Najvyšší súd SR zároveň konštatoval, že „žalobný petit postihnutého žalobcu znel jednak na určitú formu morálneho zadosťučinenia - verejného ospravedlnenia sa za urážlivé výrazy týkajúce sa osoby žalobcu - ako aj na priznanie nemajetkovej ujmy na jeho osobe formou zadosťučinenia v peniazoch. Takto navrhnuté formy zadosťučinenia so zreteľom na okolnosti daného prípadu sú skutočne primerané, určité a dostatočne konkrétne (napr. nemožno dokonca vylúčiť ani konštatovanie výroku súdneho rozhodnutia, že došlo k porušeniu § 11 a nasl. OZ a pod.)... Zamietnutie žaloby len z formálnych dôvodov je porušením princípu plnej ochrany osobnosti fyzickej osoby, a teda porušením jedného zo základných ľudských práv a slobôd zo strany štátu (čl. 19 Ústavy SR)“.

Požiadavku, aby z návrhu na začatie konania bolo zjavné, čoho sa navrhovateľ domáha, však nemožno vykladať tak, že by navrhovateľ bol povinný urobiť návrh znenia výroku rozsudku súdu. Ustanovenie § 79 ods. 1, veta druhá O.s.p. navrhovateľovi neukladá formulovať návrh rozsudku, ale iba to, aby sa z návrhu na začatie konania dalo zistiť, čoho sa navrhovateľ domáha. Navrhovateľ uvedie, čoho sa domáha, aj vtedy, ak v návrhu na začatie konania presne, určite a zrozumiteľne označí (tak, aby bolo možné z obsahu návrhu na začatie konania bez pochybnosti vyvodiť) spôsob určenia právneho vzťahu rozhodnutím súdu alebo povinnosť, ktorá mala byť rozhodnutím súdu odporcovi uložená. Ak je petit presný, určitý a zrozumiteľný, súd neporuší ust. § 155 ods. 1 O.s.p. alebo iné zákonné ustanovenie, ak použitím iných výrazov vyjadrí vo svojom výroku rovnaké práva a povinnosti, ktorých sa navrhovateľ domáha. Iba súd totiž rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia. Prípadným návrhom navrhovateľa na znenie výroku rozhodnutia, pritom nie je viazaný. Pri formulácii výroku rozhodnutia súd samozrejme musí dbať o to, aby vyjadroval (z obsahového hľadiska) to, čoho sa navrhovateľ návrhom na začatie konania domáhal (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo8/2005 zo dňa 1.1.2005).

Vady žalobného petitu, ktoré označujú prvostupňový súd za dôvod pre zamietnutie celej žaloby, neboli vadami, ktoré by bránili súdu pokračovať v konaní a ktoré by boli dôvodom pre postup podľa § 43 ods. 1, 2 O.s.p..

Len v prípade, že návrh nemá potrebné náležitosti, ak má iné nedostatky, je povinnosťou súdu poskytnúť žalobcovi potrebné poučenie a viesť ho k takej formulácii návrhu, ktorá by zodpovedala právnym predpisom a záujmom, o ochranu ktorých žalobca žiada (takéto poučenie sa poskytuje za podmienok v rozsahu uvedenom v § 5 O.s.p.). Neúplnosť návrhu, ako odstrániteľný nedostatok podmienky konania, sa súd musí pokúsiť odstrániť v súčinnosti so žalobcom (§ 43 ods. 1 O.s.p.).

Výklad a používanie § 43 ods. 1, 2 O.s.p. musí v celom rozsahu rešpektovať základné práva účastníkov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (i právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru). Všeobecný súd musí vykladať a používať uvedené ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, interpretáciu a používanie tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.). Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej uplňovanie a rozvíjanie (§ 3 O.s.p.). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov Občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňovanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (Nález Ústavného súdu SR III. ÚS108/2010 zo dňa 20.4.2010, ale aj II.ÚS135/04, II.ÚS174/04). Odmietnuť podanie podľa § 43 ods. 2 O.s.p. možno len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky žaloby pokračovať. Ak všeobecný súd uloží účastníkovi

občiansko-právneho konania doplniť také údaje v žalobe, ktoré procesný kódex obligatórne nepožaduje, tieto okolnosti nemôžu byť na ujmu tohto účastníka a ani dôvodom na odmietnutie žalobného návrhu v merite veci.

Údaj o tom, čoho sa žalobca domáha (žalobný petit), musí byť v žalobe vyjadrený spôsobom, ktorý nevzbudzuje pochybnosti o tom, ako majú byť vymedzené práva a im zodpovedajúce povinnosti účastníkov. Je tomu tak predovšetkým preto, že súd v občianskomsúdnom konaní, ktoré je ovládané dispozičnou zásadou, je viazaný žalobou a nemôže teda priznať iné práva a uložiť iné povinnosti, než sú navrhované, musí žalobný petit svojím rozhodnutím celkom vyčerpať a nesmie ho prekročiť (výnimky z tohto pravidla sú uvedené v ust. § 153 ods. 2 O.s.p.). Žalobný petit je nesprávny, ak vymedzenie práv a im zodpovedajúcich povinností v ňom obsiahnutých je nepresné, neurčité alebo nezrozumiteľné. Žalobný petit musí vychádzať z v žalobe vyjadrených rozhodných skutočností. V prípade, že nevychádza z týchto skutočností, ale z iných v žalobe neuvedených okolností, a keď preto nemožno vyvodiť na základe čoho má súd o žalobnom petite rozhodnúť, je žalobný petit taktiež nesprávny, i keď je sám o sebe presný, určitý a zrozumiteľný. Nesprávny je tiež taký žalobný petit, v ktorom došlo k chybám v písaní alebo počítaní alebo k inak zrejмым nesprávnostiam. Žalobný petit však nemožno považovať za nesprávny, ak mu nie je možné vyhovieť, pretože nie je v súlade s hmotným právom, alebo ak žalobca uviedol jeho znenie v omyle, napríklad o hmotnoprávnej kvalifikácii uplatneného nároku (rozsudok Najvyššieho súdu ČR 21 Cdo 2369/2000 zo dňa 27.6.2001).

Žaloba fyzickej osoby, ktorá sa domáha morálneho zadosťučinenia za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti, musí vždy znieť na určitú formu tohto zadosťučinenia. Pokiaľ súd zistí, že navrhovaná forma morálneho zadosťučinenia nie je primeraná a žaloba nie je zodpovedajúcim spôsobom upravená, žalobu zamietne. Forma zadosťučinenia môže byť rôznorodá, Môže sa jednať napr. o ospravedlňujúci list zaslaný inštitúciám, ktorým bolo doručované podanie žalovaného obsahujúce výroky zásahu, ale aj ospravedlnenie uverejnené v tlači, či v televízii.

Pri úvahe o primeranosti požadovaného morálneho zadosťučinenia za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti, musí súd vychádzať z celkovej povahy, aj z jednotlivých okolností konkrétneho prípadu. Musí prihliadnuť napríklad k intenzite, povahe a spôsobu neoprávneného zásahu, k charakteru a rozsahu zasiahnutej hodnoty osobnosti, k trvaní a šírke ohlasu, a ku vplyvu vzniklej nemajetkovej ujmy na postavenie a uplatnenie postihnutej fyzickej osoby v spoločnosti (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30 Cdo 2919/2006).

Primeraným zadosťučinením podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemôže byť ospravedlnenie prednesené za takých okolností, že iba z neho sa určitá časť verejnosti dozvie o zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby, o ktorom by sa inak nedozvedela, ktoré by teda do tej doby ani nemohlo vážnosť postihnutej fyzickej osoby, v očiach danej časti verejnosti znížiť.

Jednou z možných foriem zadosťučinenia je aj uverejnenie ospravedlnenie v tlači. Nie je síce možné žalovanému uložiť povinnosť uverejniť ospravedlnenie v určitej rubrike novín, keďže ani ich vydavateľ nie je povinný do rubriky ospravedlnenie prevziať, ale noviny majú inzertnú časť a zverejnenie ospravedlnenia v tejto časti môže žalovaný dosiahnuť. Takúto povinnosť možno teda žalovanému uložiť.

Je obvyklé, že odstránenie následkov zásahu sa spravidla ukladá spôsobom zodpovedajúcim forme, v ktorej k zásahu došlo. Znamená to, že ak teda došlo k zásahu v televízii či v tlači, volí sa odstránenie následkov opäť v tej istej forme.

Výrok rozsudku súdu na odstránenie následkov zásahu, má uložiť žalovanému túto povinnosť do určitej lehoty. Ak ide o konkrétnu činnosť, ktorá sa ukladá žalovanému, musí byť stanovená lehota na plnenie.

V zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka popri žalobe na zdržanie sa zásahov a žalobe na odstránenie následkov zásahov, sú možné aj žaloby dožadujúce sa inej formy ochrany. Touto inou formou ochrany sú žaloby o učenie, že určitým spôsobom sa zasiahlo do práv osobnosti žalobcu, alebo žaloby o určenie, že určité výroky sú nepravdivé. Tieto žaloby nie sú žalobami určovacími podľa ust. § 80 písmeno c) O.s.p.. Preto nie je potrebné, aby sa preukazoval právny záujem na tomto určení (Zborník III. strana 208 - 209).

V sporoch o ochranu osobnosti v spojení s návrhom na zdržanie sa zásahov, prípadne na odstránenie ich následkov, môže byť podaný tiež návrh, aby bola určená nepravdivosť a neoprávnenosť zásahov, napríklad nepravdivosť šírených správ obsahu článku a podobne (Zborník III. strana 185 ods. 2).

Ako už bolo konštatované, prvostupňový súd zamietol žalobu ako celok z dôvodu nekonkretizovania neoprávnených zásahov, ktoré zasiahli do osobnostného práv žalobcu. Súd však prehliadol, že dôvodom pre žalované ospravedlnenie je nielen zverejnenie nepravdivých informácií, ale aj zverejnenie mena a priezviska žalobcu, pričom samotný súd konštatoval neoprávnenosť zásahu do práva žalobcu na ochranu mena a cti. Pokiaľ teda šlo o neoprávnené zverejnenie mena a priezviska žalobcu, bol povinný prvostupňový súd zvážiť, či žalované ospravedlnenie v rozsahu a vo forme uvedenej v žalobe je primeraným zadosťučinením tomuto zásahu. Nebol tu preto dôvod na zamietnutie aj tejto časti žaloby, len z dôvodu nedostatočnej konkretizácie ďalšej časti žaloby týkajúcej sa prezentácie „nepravdivých informácií“ o žalobcovi. Už vôbec nemôže tento dôvod pre zamietnutie žaloby obstať voči nároku na uloženie povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu v peniazoch vo výške 66.387,84 eur. V tejto časti žaloby postačovalo žalobcovi uviesť v žalobnom petite konkrétnu sumu zadosťučinenia a len v dôvodoch uviesť skutkové dôvody na základe, ktorých sa takéhto plnenia domáha.

Pri posudzovaní vád podanej žaloby nie je bez právneho významu, že pôvodné znenie žalobného petitu obsahovalo vo svojej prvej časti konkretizáciu „nepravdivých informácií“ a že túto časť žalobného petitu žalobca vypustil na základe výzvy súdu na úpravu žalobného petitu na pojednávaní dňa 31.5.2012.

Možno teda konštatovať, že prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí vôbec nezdôvodnil zamietnutie návrhu týkajúce sa prevažnej časti uplatňovaných nárokov, pričom aj jeho úsilie o odstránenie vady zvyšku žalobného nároku malo za následok len zvýraznenie jeho neurčitosti. Keďže sa tak stalo na základe predchádzajúceho upozornenia zo strany súdu, neide len o dôsledok pochybenia zo strany žalobcu.

Z ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť akú formu a obsah by malo mať primerané zadosťučinenie poskytované vo forme ospravedlnenia. Nie je možné nanucovať žalobcovi, aby do ospravedlnenia, ktoré požaduje od žalovaného účastníka, boli uvedené aj skutočnosti, ktoré síce majú vplyv na vznik neoprávneného zásahu do práva na ochranu jeho osobnosti, ale ktoré žalobca nechce v takomto ospravedlnení uvádzať. To platí vo zvýšenej miere v prípadoch, keď pre odstup času verejnosť pôvodne informovaná prostredníctvom televízie a tlačových médií už zabudla na obsah týchto informácií a ich konkretizácia by v konečnom dôsledku bola na ujmu samotného poškodeného. Nie je preto vylúčenie vyhovie aj takej žalobe, v ktorej samotnom texte ospravedlnenia, ktorého zverejnenie sa požaduje, bolo všeobecne konštatovanie o zásahu do akých práv žalobcu sa jednalo, pričom samotný text ospravedlnenia nemusí obsahovať konkretizáciu skutočností, ktorými k tomu došlo. Postačí, keď tieto skutočnosti sú uvedené v odôvodnení samotného rozhodnutia. Aj keď z televízie TA3 a televízia Markíza, ani Tlačová agentúra SITA nie sú povinné vyhovieť žiadosti o zverejnenie prípadného ospravedlnenia, nemá to za následok nevykonateľnosť tohto žalovaného návrhu, vzhľadom k súčasne žalovanému náhradnému plneniu. Prípadné pochybnosti o proporionalite náhradného plnenia k návrhu na uloženie povinnosti žalovanému doručiť spomínaným médiám žiadosť o zverejnenie ospravedlnenia, sú riešiteľné súdom pri rozhodovaní o opodstatnenosti a primeranosti týchto nárokov.

V prípade opodstatnenosti argumentu, že pre odstup času je ospravedlnenie v uvedených médiách satisfakciou, ktorá sa môže minúť svojim účinkom, ba dokonca môže byť na ujmu samotnému žalobcovi, pričom však dôvod na takéto zadosťučinenie nepochybne vznikol, je treba sa vyporiadať s tým, či primeraným zadosťučinením nebude prisúdenie zadosťučinenia vo forme primeranej náhrady nemajetkovej ujmy.

Pokiaľ súd dospeje k záveru, že zo strany žalovaného došlo k porušeniu práva na ochranu osobnosti žalobcu, je povinnosťou súdu sa vyporiadať aj s tým, či takýto zásah mal za následok také značné zníženie dôstojnosti žalobcu a jeho vážnosti v spoločnosti, že mu vzniklo aj právo na zadosťučinenie formou peňažnej náhrady (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je viazané nato, že dôstojnosť fyzickej osoby, ale aj jej vážnosť bola v spoločnosti takýmto zásahom v značnej miere znížená, že zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je dostatočné. Predpokladom priznania primeraného peňažného zadosťučinenia je, že sa morálne zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia ako primárna forma zadosťučinenia, ukazuje v konkrétnom

prípade ako nedostatočná, takže účel, ktorý je ňou sledovaný nie je náležite naplnený a zadosťučinie vo forme ospravedlnenia stráca na účinnosti.

V tejto súvislosti je možné poukázať aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 24.6.1998 spis. zn. 11Co 15/97, podľa ktorého „ak k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby dôjde v televíznom vysielaní, treba vždy vychádzať z toho, že má širokú publicitu. Takýto zásah spočívajúci v tvrdení, avšak právoplatným rozsudkom súdu nepreukázanej trestnej činnosti, v podstate zakladá nárok oprávnenej osoby domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch“. ... „Z hľadiska posúdenia neoprávnenosti použitia žalobcovho mena a priezviska v televíznom vysielaní v súvislostiach naznačujúcich jeho trestnú činnosť, nepovažuje odvolací súd za rozhodujúce, či trestne

stíhanie žalobcu bolo zastavené pre amnestiu alebo z iného dôvodu, pokiaľ v čase, keď vysielaniu došlo, nebolo preukázané právoplatným rozsudkom súdu, že spáchal predmetnú trestnú činnosť a v tom spočíva podstata neoprávnenosti zásahu žalovaného do osobnostných práv žalobcu“.

Vychádzajúc zo zistených skutočností dospel preto odvolací súd k záveru, že prvostupňový súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, pričom podľa doteraz vykonaného dokazovania neboli splnené podmienky pre zamietnutie žaloby ako celku. Možno teda konštatovať, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil a v tejto súvislosti nezistil dostatočne skutkový stav, v dôsledku čoho musí byť jeho rozsudok zrušený a vec sa mu vracia na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h) O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 Zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je odvolanie prípustné.